

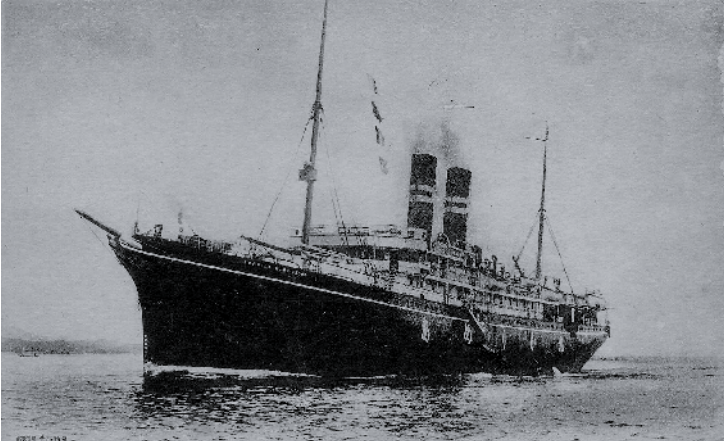
1. Eerste indruk

We waren met z'n zessen. Samen zeilden we van San Francisco naar Korea op het Japanse schip *America Maru*. Het was augustus 1901. We waren voor het eerst uitgezonden als zendelingen voor het zendingsdeputaatschap van de Presbyteriaanse Kerk in de Verenigde Staten van Amerika. Zoals de meeste mensen die voor het eerst varen, waren we de eerste dag zeeziek. Maar op de tweede morgen was de zee kalm en heel mooi. We zeilden recht op de rand af van een groot, vreemd bad vol blauwgroen water dat een mijlenlang schuimspoor naliet. Het was of het water de boot tegenhield. Het scheen dat wij veel lager waren dan de verre horizon, alsof we voortdurend omhoog moesten zeilen zonder ooit de top te bereiken. Op de lagere dekken waren veel Japanners en Chinezen, zowel voor- als achterdeks. De meesten van hen zaten gehurkt in het zonlicht om te herstellen van de zeeziekte van de afgelopen nacht. Sommigen hadden hun deken al uitgespreid op een overdekte plaats. Ze speelden voortdurend met lange, dunne kaarten of dobbelstenen om geld.

Op dat moment ontdekten we een man die wat apart zat van de rest. Hij was gekleed in het vreemdste kostuum dat ik ooit had gezien. Hij droeg een lange, losse jas van witte zijde met mouwen van wel dertig centimeter breed. Op zijn hoofd had hij een glimmende, zwarte hoed met een stijve rand van bijna tien centimeter en een hoge bol in het midden die nog het meest op een ondermaatse klaphoed leek. Later hoorden we dat hij was gemaakt van dichtgeweven paardenhaar, met stijfjes bewerkt en opgepoetst. Hij was zo doorschijnend dat je de vorm van het bijzondere kapsel van de man kon zien:

een hoge knot van zwart haar onder de bol, doorstoken met een witte pen. Uit wat we hadden gelezen, wisten we dat hij een Koreaan moest zijn. En omdat we ons leven aan het geven waren voor Korea, waren we op slag hevig geïnteresseerd en probeerden we een praatje met hem te maken. Maar hij kende weinig Engels en wij spraken geen Koreaans. Dat schoot dus niet op. De volgende dag vonden we echter een Japanner die dacht dat hij ons kon helpen. Samen gingen we naar beneden. We zeiden tegen de Koreaan wat we wilden zeggen en de Japanse heer schreef het uit in die mysterieuze karakters die een Chinese wasserij sieren en die de Chinezen, de Japanners en de Koreanen gezamenlijk gebruiken, zoals wij vroeger het Latijn gebruikten. Terwijl onze Japanse vriend schreef, stond de Koreaan over zijn schouder mee te kijken. We zagen dat hij het begreep. Hij stak zijn hand uit, nam de pen en schreef als antwoord terug: ‘Mijn naam is Whang. Ik ben geen christen, maar ik ben blij dat jullie naar Korea gaan om mijn volk te helpen.’

Na dit voorval kwam meneer Whang iedere dag naar het bovendeck om ons Koreaanse woorden te leren. Wij waren met z'n zessen, zoals ik al zei. Ons gezelschap bestond uit de zendelingen E.H. Miller en W.M. Barrett, de dames Mattie Henry en Mary Barrett en mevrouw Blair en ikzelf. We waren als kinderen die net naar school gaan. We waren zo verlangend om te beginnen dat we ons niet realiseerden dat er een Herculustaak voor ons lag. Dat maakte ons moedig. Ik heb een notitieboek met haast tweehonderd woorden die ik van de lippen van de heer Whang opving. Veel woorden bevatten fouten, sommige kan ik niet eens identificeren. Toch is dit boek mij ontzettend dierbaar. Het zijn mijn eerste stappen in de Koreaanse taal.

SS America Maru

Langzamerhand naderden we Japan. Eerst kwamen we in Yokohama en toen in Kobe. Daar stapten we over op een ander schip. Meneer Whang ging de ene kant op en wij de andere. We hebben onze vriend tot op deze dag nooit teruggezien. We weten niet of hij nu christen is of niet, maar ik zal altijd veel aan hem verschuldigd blijven. Net voor hij vertrok bijvoorbeeld, kwam hij ieder van ons een handgeschreven spreuk brengen en een witzijden zakdoek. Toen en daar merkten we al dat de Koreanen een liefhebbend en hartelijk volk zijn. Het schijnt of ze de woorden van de Meester al kenden voordat ze die hadden gehoord, dat het gezegender is om te geven dan om te ontvangen. Ik heb het sindsdien steeds opnieuw gemerkt. Onze nieuwe boot was geen *America Maru*. Hij kon zelfs niet vergeleken worden met de goed uitgeruste veerboot die tegenwoordig Japan met Korea verbindt. Het was een van die kleine vrachtbootjes die rond de kust van Japan en Korea zwermen, met een Japanse bemanning en 'buitenlands eten' van onbestemde kwaliteit en herkomst.

Een dag lang zeilden we over de prachtige Japanse Binnenzee. Op de achtergrond bergen vol naaldbomen, watervallen en ontelbare eilanden met grote, welvende, uitgesneden tempeldaken die oprezen uit zwarte, geheimzinnige wouden. Dorpen, de hele reis lang dorpen met een myriade aan witte zeilen, vissersboten die de kust blokkeerden of van en naar de zee voeren. Ten slotte bereikten we Shimonoseki, de laatste Japanse haven. Terwijl de zon onderging keerden we ons gezicht naar het westen om de Straat Korea over te steken, de laatste etappe van onze reis. De Straat Korea is gewoonlijk ruw, net als het Kanaal. Wat stormde het die nacht! De hele nacht waren we wanhopig ziek en verlangden we naar het aanbreken van de dag. Uiteindelijk begon de morgen te dagen en een kalmere zee vertelde ons dat we land naderden. Zwak en duizelig klommen we aan dek en keken. Daar voor ons lagen de heuvels van Korea, kaal, bruin, verlaten. Ik had nog nooit zo'n troosteloos landschap gezien. Er was geen boom te bekennen. Wat een schril contrast met het prachtige groene Japan dat we achter ons gelaten hadden. Hier en daar onderscheidden we witte objecten op de heuvels. Van een afstand leken het grafstenen. 'Nee', zei iemand, 'dat zijn geen grafstenen. Het zijn Koreanen die kreupelhout kappen en mogelijk zelfs gras. Ze binden dat op om te gebruiken als brandstof voor de open vuren beneden in hun huizen.'

Na het ontbijt gingen we aan boord in een 'sampan'¹, die ons naar Pusan bracht, de havenplaats van Korea. Pusan was het toen niet waard om een stad genoemd te worden. Het was slechts een verzameling hutten, met muren van modder en een dak van stro. Hier en daar stond er een huis met dakpannen tussen. Ze waren allemaal zo laag dat je je hand op het dak

¹ Vertaler: Een sampan is een klein kustbootje.

kon leggen als je op straat stond. Je kon nauwelijks van straten spreken. De meeste hoofdwegen waren smalle steegjes die van huis naar huis zigzagden. De stad had geen riolering of iets dergelijks. Het vuil vloede vanuit de huizen in een langzame, groene stroom de open goten in.

De Koreanen op straat draaiden zich om en staarden ons aan, terwijl we langслиepen. Een aantal mannen zag er schoon uit, maar de meesten droegen vuile, witte gewaden met vieze hoofdbanden op ongekamd haar. De kinderen speelden naakt op straat. Toen ze ons zagen, vluchtten ze schreeuwend weg en oude vrouwen met gerimpelde gezichten, getaand als leer, haastten zich naar buiten om te zien wat er aan de hand was. Sommigen hadden huilende baby's op hun rug en hadden de moeite niet eens genomen om een overrok om hun gewatteerde broek te slaan. Anderen droegen korte jakjes die een deel van de borst bedekten. Veel vrouwen kwamen zonder jak naar buiten, gewoon zoals ze hadden staan werken in de keuken. De honden wurmden zich met hordes tegelijk uit de kleine vierkante uitsparingen aan de onderkant van de muren en begonnen razend te blaffen. Koreaanse honden hebben het in het bijzonder op westerlingen voorzien. In alle jaren dat ik in Korea heb gewoond is het mij slechts met één Koreaanse hond gelukt om vrienden te worden. Die zag er overigens uit alsof hij buitenlands bloed had. Zelfs de heidenkinderen in Pyongyang komen naar buiten en maken een buiging met een lief 'Pyeng-an ha-sim-neka?' ('Heeft u vrede?'). Maar de honden zijn nog even wreed in hun tegenstand als negen jaar geleden. Al sluip ik midden in de nacht nog zo zacht door dorpsstraatjes, de honden ruiken me en wekken het hele dorp met hun gejack. De Koreanen zeggen dat het de geur van ons buitenlanders is die de honden zo woest maakt. Daar in Pusan

zagen we ook voor het eerst Koreaanse varkens met lange neuzen, dunne ruggen en buiken die over de grond slepen. Het zijn de afvaleters van de Aziatische steden. Geen wonder dat Mozes de Israëlieten verbood om varkensvlees te eten. In Korea doen we nooit moeite om eraan te komen.

Het was nog steeds augustus. Het was het hete seizoen waarbij regen en felle zon elkaar afwisselden. De zon brandde midden op de dag met al haar kracht op de door de regen doorweekte grond totdat het behoorlijk stoomde en de stank als een wolk opsteeg uit de stad. Verzwakt door de zeeziekte van de afgelopen nacht konden we de neiging nauwelijks weerstaan om terug te keren naar ons schip en naar het mooie Amerika waar we vandaan kwamen. Het was toen dat we God dankten voor de Koreaanse man die we op de *America Maru* hadden ontmoet. We wisten dat niet alle Koreanen zo vies en ellendig waren als de mensen die we in Pusan zagen. Ergens achter deze kale bergen waren mannen als Whang. We vatten dus moed en reisden verder.

Tegenwoordig² ligt er een spoor tussen Pusan en Seoul, de hoofdstad, dat verder naar de westkust loopt tot aan Weiju. Maar in 1901 moest die er nog komen. We verlieten Pusan die avond en gingen verder met dezelfde Japanse boot die ons uit Japan had overgezet, langs de zuidkust van Korea. Op de avond van de tweede dag kwamen we in Mokpo, een kleine haven op de zuidelijke punt van het schiereiland, waar de Zuidelijke Presbyterianen een zendingspost hebben. We gingen in het donker aan wal en zagen maar weinig van de plaats bij het kleine beetje licht dat door de papieren vensters heen kwam. We liepen de stad door, het leek één modderzee, en bereikten

²De lezer moet hierbij bedenken dat deze woorden werden geschreven in het begin van de twintigste eeuw. Dat geldt ook voor vergelijkbare uitdrukkingen.

het huis van dr. Owen. Wat was het heerlijk om weer een Amerikaans huis te zien! Het licht stroomde door de glazen ruiten. Dr. Owen gaf ons een echt 'zuidelijk' welkom en liet ons de Koreaanse kerk zien. Het was gebouwd volgens de inlandse stijl, ongeveer zes bij twaalf meter. De muren waren behangen met wit papier en er lagen schone matten op de vloer. Een gordijn verdeelde de ruimte in twee delen. Het was een gebedsavond. Ongeveer twintig mannen zaten aan de ene kant en ongeveer twintig vrouwen aan de andere. Ze hadden niet van die groezelige gewaden aan als de Koreanen die we in Pusan hadden gezien. Hun kleding was smetteloos wit. Er was iemand aan het bidden toen wij binnenkwamen. Allemaal waren ze voorover gevallen tot hun voorhoofd op typisch oosterse wijze eerbiedig de mat raakte.

Na het gebed vertelde dr. Owen hun wie wij waren en daarmee werd de bijeenkomst afgebroken. Ze dromden allemaal naar voren om ons te zeggen hoe blij ze waren dat we van over zo'n grote afstand gekomen waren om het Koreaanse volk te helpen. Eén oude moeder zal ik nooit vergeten. Ze nam mijn beide handen in de hare en stortte een onverstaanbare woordenstroom over mij uit. Maar de tranen in haar ogen en de liefde op haar gezicht hadden geen uitleg nodig. Vaak zien we of iemand christen of heidens is, nog voordat hij iets zegt, aan de uitdrukking op zijn gezicht. Het is nooit moeilijk om een christelijke oude vrouw te herkennen. Haar hele leven brengt een vrouw door in onwetendheid en slavernij, voor haar echtgenoot niet meer waard dan de os die zijn veld ploegt. Ze staat op als het nog donker is om de maaltijd voor haar heer en meester te bereiden. Zelf mag ze eten wat overblijft als hij klaar is. Zwoegen moet ze, vaak met een baby op haar rug, niet slechts in huis, maar vaak ook op het veld bij de mannen. Een

meisje is niet welkom als ze wordt geboren, ze wordt tijdens haar leven niet bemind en voor haar is er geen hoop op een betere wereld hierna. Ze leeft voortdurend in angst voor de demonen die de aarde en de hemel bevolken. Ze is bang om te leven en nog banger om te sterven. Als zo'n oude Koreaanse vrouw, die op het punt staat om dit leven te verwisselen voor de onbekende verschrikkingen hierna, de boodschap van Gods liefde en vergeving en van een thuis in de hemel hoort, als ze genoeg begrijpt om te weten dat God haar liefheeft en Zijn Zoon in haar plaats gaf, vervult de heerlijkheid daarvan haar ziel tot overvloeien toe. Die heerlijkheid schijnt van haar af als zonnestralen en maakt haar oude gezicht mooi door de liefde van Jezus.

Die avond in Mokpo vielen de angst en het gevoel van vreemding, het gevoel dat het onmogelijk was om achter het masker te kijken dat de gevoelens van een oosterling verbergt, van ons af, terwijl we verwelkomd werden door de Koreaanse christenen die om ons heen stonden. Sindsdien heb ik me altijd net zo verwant gevoeld met Koreaanse christenen als met Amerikaanse broeders.